

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Summula Casuum Conscientiæ

In Qva Agitur De Præceptis Ecclesiæ, De Officio Confessarii, Ac De
Censuris

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ Agrippinæ, 1652

Articulus III. De dolore ad veram confessionem requisito.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41572

tumrationis vsum, Ecclesiasticum præceptum annuæ confessionis scienter violant, non tamen pœnas iam dictas ante annos pubertatis incurrunt, ex probabiliori sententia, quæ etiam pueros Clericos se mutuo percutientes, excommunicatos negat, magisque verberibus, quàm absolutione indigere affirmat.

ARTICVLVS III.

De dolore ad veram confessionem requisito.

VT valeat confessio, tenetur pœnitens dolere de peccatis commissis, adeo vt non satisfaciat Præcepto siue diuino, siue Ecclesiastico, si peccata recitet sine intimo sensu doloris, sed per modum cuiusdam historię.

Qui vult peccata confiteri, debet se excitare ad verum & formalem dolorem peccatorum, eumque supernaturalem, quiue coniunctus sit cum voluntate efficaci, seu firmo proposito non peccandi de cætero. Vnde non sufficit dolor aliquis tantum virtualis, nec ex motiuo aliquo naturali excitatus, nec qui cum simplici velleitate non peccandi coniunctus est. Non tamen requiritur expressum & formale propositum vitandi peccata, sed virtuale sufficit, inclusum in ipsa detestatione peccatorum præteritorum. Nec necesse est quod pœnitens credat se amplius mortaliter non peccaturum, sed sufficit quod firmiter proponat vitare, cum diuino auxilio, omnia peccata mortalia.

Et si peccator cum accedit ad confessionem, debeat conari ad concipiendam veram contritionem peccatorum, valebit tamen illius confessio, effectūque obtinebit, si accedat cum vera attritione supernaturali, per fidem concepta ex metu gehennæ, vel ex amore cœlestis beatitudinis. Ille enim est communis Ecclesiæ sensus, vt apertè sumitur ex Concilio Trident. Sess. 14. Cap. 4. & oppositum ab Vniuersitate

uerſitate Pariſienſi anno 1638. damnatum fuit hiſ
 verbis: *quæ tradit de attritionis inſufficientia, & contri-
 tionis ex perfectâ charitate absoluta neceſſitate, ad reci-
 piendum Sacramentum Pœnitentiæ: & quæ addit, & ap-
 probat de abſolutione, quod nihil aliud ſit quam declaratio
 luridica peccati iam remiſſi, damnauit quoque Facultas,
 & cenſuit has propoſitiones eſſe quietis animarum pertur-
 batiuas communi & omnino tute praxi Eccleſiæ contra-
 rias, efficaciæ Sacramenti Pœnitentiæ imminutiuas & in-
 ſuper temerarias, ac erroneas.*

Vnde audiendi non ſunt qui dicunt, denegandam
 eſſe abſolutionem pœnitenti, donec conſtet eum ve-
 rē cōtritum eſſe. Nam præterquam quod certò cog-
 noſci non poteſt, ſine ſpeciali reuelatione, an quis
 vera contritione præditus ſit, communis Doctorum
 piorum ſententia eſt, dandam eſſe abſolutionem
 pœnitenti attrito, dum modo Confefſario probabi-
 liter conſtet, illius attritionem habere has condi-
 tiones, quas requirit Concilium Trident. loco cita-
 to, nimirum quod voluntatem peccandi excludat, &
 ſit cum ſpe veniæ. Talis enim attritio eſt donum Dei,
 & Spiritus Sancti impuſus, non quidem adhuc in-
 habitantis, ſed tantum mouentis, quo pœnitens ad-
 intus viam ſibi ad iuſtitiam parat. Et quamuis ſine
 Sacramento pœnitentiæ pe ſe ad iuſtificationem
 peccatorem perducere non poſſit, eum tamen ad
 Dei gratiam in Sacramento pœnitentiæ impetran-
 dam diſponit. Ita ſcilicet vt coniuncta cum actuali
 ſuſceptione Sacramenti, hominem vltimatè diſpo-
 nat ad iuſtificationem, quod ſeorſim extra Sacramē-
 tum præſtare nequit. Sic enim intelligendum eſſe
 Concilium patet, tum quia vult tribuere attritioni
 in Sacramento, quod ei denegat extra Sacramentum,
 nempe perducere hominem ad iuſtificationem. Tum
 quia extra Sacramentum attritio illa quam deſcri-
 bit, eſt diſpoſitio remota ad iuſtificationem; quare
 cum ait eam in Sacramento diſponere ad gratiam im-
 petrandam, id debet intelligi de diſpoſitione pro-
 xima.

xima. Tum quia aliàs absolutio Sacramentalis deberet semper supponere peccata esse remissa, adeoque ea per se nullam haberet vim remittendi peccata, sed tantum declarandi esse remissa; quod repugnat non modo prædicto Concil. sess. 14. Cap. 6 sed etiam verbis illis Christi Ioann. 20. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.*

Quia in nostra, & communiori sententia, non valet hoc Sacramentum, nisi adsit dispositio necessaria ad effectum illius; confessio valere nequit, nisi dolor ei adiunctus se extendat ad omnia peccata mortalia quæ proponuntur, & ad alia commissa, si quæ inculpabiliter omittuntur. Eo quod nullum peccatum remittitur, nisi de eo quis doleat, & vnum mortale non remittitur sine alio. Vnde qui commisit adulterium, & furtum, & solum adulterium confitetur, ac de eo dolet propter specialem fœditatem illius, putata quia per illud fides coniugalis violatur, non absoluitur validè, etsi furtum inculpabiliter omittat. Quare instruendi sunt pœnitentes, vt quoties ad confessionem accedunt, dolorem concipiant ex motivo aliquo generali, quod saltem virtualiter se extendat, etiam ad peccata inculpabiliter prætermissa.

Et sic, vt exemplo res notior fiat, qui confitetur adulterium, non debet de illo tantum dolere, ob motivum illud speciale, de quo ante, sed quia per illud Deus summè bonus, & infinite amabilis graviter offenditur, vel vt minimum, quia adulterans priuatur æterna beatitudine, pœnisque tartareis addicitur. Ista enim motiva sunt generalia, & virtualiter extenduntur etiam ad peccata inculpabiliter omissa; si quidem qui dolet se commisisse adulterium, eo quod per illud Deus graviter offenditur, vel quia scit se per huiusmodi peccatum pœnas æternas mereri, profectò ex vi talis motivi censetur virtualiter detestari alia peccata mortalia, quorum non recordatur;

tur; cùm etiam eis Deus grauius offendatur, & pena aeterna parata sit. Vnde si eorum haberet memoriam, statim dolorem formalem de ijs conciperet. Contra verò qui dolet de adulterio commisso, solum quia per illud fides matrimonialis violatur, nõ censetur virtualiter dolere de furto inculpabiliter prætermisso, quia furtum non repugnat fidei matrimoniali. Itaque cùm sæpe contingat, aliquod peccatum mortale in confessione incogitanter mitti, vt illius remissio obtineatur, oportet vt pœnitens de ijs qua confitetur doleat, ex aliquo motiuo generali, quod etiam ad peccata ommissa virtualiter extendatur.

Et hoc quidem obseruandum est in confessione peccatorum mortalium. Quod verò spectat ad confessionem venialium, ea valida esse potest, etsi dolor ad illa omnia peccata se non extendat, sed tantum ad aliqua; eo quod vnum peccatum veniale remitti potest sine alio. Vnde qui confitetur leue furtum, & mendacium iocosum, doletque de furto ob specialem illius deformitatem, quia scilicet est proximo nociuum, neque alium dolorem concipit, obtinet absolutionem à furto, non à mendacio,

Hinc autem collige, eum qui peccata tantum venialia confitetur, debere ex motiuo aliquo generali se excitare ad eorum dolorem, vt ita integram omnium etiam omissorum remissionem obtineat. Maximè verò caueat ne sine vlllo dolore peccata huiusmodi confiteatur: quia etsi non teneatur illa confiteri, ex hypothesi tamen quod ea confitetur, debet dolorem aliquem vel de illis omnibus, vel saltem de eorum aliquo concipere; ita vt si de nullo doleat, peccet mortaliter: quia causa est quòd forma Sacramentalis proferatur supra materiam indebitam, nullumque sit Sacramentum. Et hoc valde notari velim tum à confessariis, tum ab ijs pœnitentibus qui potius ex consuetudine, quàm ex deuotione confessionem venialium sæpe instituere solent.

Vbi aduerte 1. eum qui confitetur sola venialia, timetque ne sufficienter de villo eorum doleat, debere se accusare de aliquo peccato veniali grauiori aliàs confesso, quod valde dolet se commisisse, aut in genere de peccatis mortalibus aliàs confessis, quorum recordatione ad verum dolorem inducatur.

Aduerte 2 quando in confessione venialium dolor se sufficienter extendit ad aliqua ex illis, nõ ad alia, monendum esse pœnitentem, vt ea in quibus experitur se adhuc cõplacere, tunc non proponat, sed tantum alia à quibus se putat sufficienter auersum. Sic enim vitatur irreuerentia quæ erga Sacramentum committeretur, si proponerentur aliqua peccata, quæ non essent materia sufficiens absolutionis.

Confessio valet, etsi dolor requisitus eam tempore precedat. Vnde qui conscientiam examinans, de peccatis commissis dolet, per ordinem ad confessionem instituendam, valide absoluitur, etsi dũ peccata, confitetur, vel absoluitur, nullum actum doloris eliciat. Quia nimirum cùm confessio ex vi precedentis doloris fiat, ille adhuc censetur virtualiter perseuerare, quod sufficit.

Etsi non pauci existiment, sufficere ad confessionem quod pœnitens doleat antequam absoluator, oppositum tamen nobis videtur probabilius; quia si non dolet quandiu peccata confitetur, sed tantum post confessionem, antequam absoluator, iam profectò illius confessio non est nisi nuda, & historica peccatorum narratio, qua ratione dici non potest eam ad valorem, vel effectum Sacramenti sufficere.

Imo hinc consequens videtur, non satis esse ad valorem Sacramenti, quod dolor requisitus confessionem comiteretur, sed requiri vt eam aliquo modo precedat. Eo quod confessio debet esse dolorosa, & lacrymabilis, signumque doloris interni, quod certè non habet, nisi dolor sit causa illius, adeoque eam aliquatenus precedat.

Quare cùm sæpe contingat, pœnitentem non esse
suffi-

sufficienter attritum, quamdiu peccata recitat, confuissimum est curare ut ante absolutionem, non modo eliciat actum aliquem doloris, sed etiam et eo confessionem generatim repetat, dicendo se dolere de peccatis iam confessis, eorumque absolutionem postulare.

ARTICULVS IV.

De aliis qualitatibus ad confessionem requisitis.

AD valorem confessionis non requiritur ut voce fiat, sed sufficit per se loquendo si nutibus, alijsue signis externis peragatur. Est tamen de necessitate præcepti, ut qui loqui potest voce confiteatur. Unde sine graui causa aliter confiteri, est peccatum mortale.

Dico sine graui causa, nam si talis causa intercedat, potest confessarius permittere pœnitenti, ut aliter quàm voce confiteatur, verbi causa si puella proxima verecundia nullo modo adduci possit; ut peccatum aliquod ore confiteatur, quod tamen parata sit scribere in charta, & legendum offerre Sacerdoti.

Quando præceptum confessionis vrget, qui loqui non potest, tenetur alijs signis confiteri, nisi adsit periculum euulgationis; ut si aliter non potes confiteri quàm scripto & probabiliter times Sacerdotem non redditurum chartam, si illi tradas; aut vi ablaturum, si ei legendam offeras.

Valet etiam confessio, etsi non fiat secretò, ut cum fit per interpretem, vel dum in naufragio, aliaue simili necessitate multi simul alta voce confitentur eidem Sacerdoti. Nemo tamen tenetur ex vi præcepti confessionis, hoc modo confiteri, etiamsi in graui necessitate constitutus sit.

Dico ex vi præcepti confessionis, hoc enim cum tanto rigore non obligat. Verùm in articulo mortis constitutus debet ex præcepto propriæ charitatis, confiteri